

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

ШЕВЦОВА ОЛЕНА ВОЛОДИМИРІВНА

УДК: 330.341.1:338.43:330.47

**ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО
КОМПЛЕКСУ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ**

спеціальність: 08.00.03 – економіка та управління
національним господарством

РЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Одеса – 2024

Дисертацією є рукопис. Робота виконана у Національному університеті «Чернігівська політехніка», м. Чернігів.

Науковий керівник

доктор економічних наук, професор,
Заслужений економіст України,
Маргасова Вікторія Геннадіївна,
Київський національний університет
технологій та дизайну Міністерства освіти і
науки України,
директор науково-дослідного інституту
економіки;

Офіційні опоненти:

доктор економічних наук, професор,
Заслужений працівник освіти України
Сафонов Юрій Миколайович,
Державна наукова установа
«Інститут модернізації змісту освіти»
Міністерства освіти і науки України,
заступник директора

доктор економічних наук, професор
Гарафонов Ольга Іванівна,
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана
Міністерства освіти і науки України,
професор кафедри менеджменту.

Захист відбудеться «22» листопада 2024 р. об 11.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.051.11 в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова Міністерства освіти і науки України за адресою: 65058, м. Одеса, Французький бульвар, 24/26, ауд. 202.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Одеського національного університету імені І. І. Мечникова Міністерства освіти і науки України за адресою: 65082, м. Одеса, вул. Преображенська, 24.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради
Д 41.051.11

Ірина ЛОМАЧИНСЬКА

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Інновації є невід'ємною складовою будь-якого етапу розвитку людства. Протягом багатьох років вони змінювали свою суть і форму, але завжди залишаються рушійною силою і шляхом до суспільного прогресу. Починаючи з промислової революції, все більше нововведень створюється для покращення життя людини, максимізації задоволення її потреб, раціоналізації праці та більш ефективного використання обмежених ресурсів, формування передумов для економічного зростання та підвищення суспільного добробуту.

Інноваційні технології в агропромисловому комплексі (АПК) змінюються і вдосконалюються від механізації процесів у ХІХ ст. до біологічних і біотехнологічних досягнень ХХІ ст. При цьому зростанню ролі інноваційних технологій у розвитку агропромислового комплексу сприяє світова політика та політика окремих держав, зокрема, щодо підтримки наукових досліджень та вирішення проблем його розвитку в умовах глобальних викликів. Потреба в інноваційних технологіях в АПК викликана декількома основними причинами: необхідністю підвищення конкурентоспроможності; обмеженням ресурсу землі, який виснажується і не може бути відтворений; зростаючим населенням землі й недостатнім обсягом продовольства для його харчування; забрудненням навколишнього середовища та необхідністю його збереження. У свою чергу, ефективна комунікація та зворотній зв'язок між усіма стейкхолдерами АПК є важливою умовою для успішної та адекватної політики, що сприяє впровадженню інновацій в агропромисловому комплексі національної економіки. За тематикою, пов'язаною з інноваціями в АПК, можна знайти безліч наукових публікацій, зокрема праці таких вітчизняних і закордонних науковців як: О. Амоша, О. Гарафонова, Л. Антонюк, С. Барлей, Д. Белл, Е. Бріньолфссон, Дж. Вейсс, І. Вініченко, В. Волтер, А. Воронкова, О. Гальцова, А. Гальчинський, Р. Гордон, П. Девід, П. Друккер, Т. Кочан, Р. Кован, Ф. Маклуп, В. Маргасова, Л. Михайлова, Т. Ноеллє, І. Нонака, М. Портер, Л. Прусак, П. Ромер, Ю. Сафонов, П. Снеллман, Т. Стенбек, І. Тараненко, Х. Такеучі, Л. Хітт, Д. Форей, О. Яценко та ін. Спільне між цими авторами в тому, що вони підтверджують гіпотезу, що розвиток АПК має відбуватися через інновації, але і не заперечують, що часто саме інновації сприяють більшій невизначеності виробництва.

З точки зору застосування інноваційних технологій в АПК можна відзначити, що вони часто пов'язані з неможливістю суб'єктів господарювання відрізнити інновації від нових технологій, але, тим не менш, їх відсутність і призводить до відставання і втрати конкурентоспроможності. Особливої актуальності це набуває в умовах цифрової трансформації, яка, з одного боку, надає додаткові переваги для розвитку завдяки інформаційним і цифровим технологіям, а з іншого боку, посилює загрози інформаційної безпеки.

Отже, відсутність інноваційних технологій та адаптації до мінливого середовища й потреб населення в АПК в умовах інформаційної безпеки стає, як ніколи, актуальною темою та потребує подальшого дослідження та розробки.

Необхідність вдосконалення організаційно-економічного забезпечення активізації інноваційних технологій розвитку агропромислового комплексу України, формування організаційних напрямів та розроблення економічної моделі інноваційного механізму ефективного розвитку інноваційних технологій

АПК, обґрунтування напрямів державної підтримки інноваційних технологій розвитку АПК в умовах інформаційної безпеки визначають актуальність дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами Дисертаційну роботу виконано згідно з планами науково-дослідних робіт Національного університету «Чернігівська політехніка» за темами: «Теоретико-прикладні аспекти фінансового забезпечення розвитку національного господарства» (номер державної реєстрації 0113U002742), в межах якої дисертантом охарактеризовано державну фінансову підтримку інноваційних технологій розвитку агропромислового комплексу; «Фінансово-економічна стратегія сталого розвитку економіки України» (номер державної реєстрації 0109U002271), де автором оцінено вплив окремих макро- та мікроекономічних факторів на показники розвитку АПК; «Розвиток економіки в умовах глобалізаційних викликів: національний та регіональний виміри» (номер державної реєстрації 0111U002353), у межах якої розроблено економічну модель інноваційного механізму ефективного розвитку інноваційних технологій агропромислового комплексу в умовах інформаційної безпеки.

Мета дослідження. Метою дисертаційної роботи є обґрунтування теоретико-методичних основ та розробка організаційно-економічного забезпечення активізації інноваційних технологій розвитку агропромислового комплексу України в умовах інформаційної безпеки.

Досягнення окресленої мети передбачає вирішення наступних **завдань**:

- розкрити теоретичні основи визначення сутності інноваційних технологій розвитку агропромислового комплексу;
- обґрунтувати концептуальні основи реалізації інноваційних технологій в розвитку АПК;
- узагальнити методичні підходи до оцінки інноваційних технологій розвитку агропромислового комплексу в умовах інформаційної безпеки;
- охарактеризувати державну підтримку інноваційних технологій розвитку агропромислового комплексу в умовах інформаційної безпеки;
- дослідити сучасний стан та визначити чинники інноваційного розвитку АПК;
- обґрунтувати напрями активізації інноваційних технологій в агропромисловому комплексі в умовах інформаційної безпеки;
- розробити економічну модель інноваційного механізму ефективного розвитку інноваційних технологій агропромислового комплексу в умовах інформаційної безпеки;
- запропонувати напрями державної підтримки інноваційних технологій розвитку агропромислового комплексу в умовах інформаційної безпеки.

Об'єктом дослідження є інноваційні технології розвитку агропромислового комплексу.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти організаційно-економічного забезпечення активізації інноваційних технологій розвитку агропромислового комплексу України в умовах інформаційної безпеки.

Методи дослідження. У дисертаційній роботі використано систему взаємопов'язаних і взаємодоповнюючих загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, спрямованих на отримання об'єктивних й достовірних

результатів. При формуванні понятійно-категоріального апарату використано методи аналізу та синтезу, узагальнення та наукової абстракції, а саме: методи абстрагування, узагальнення, індукції, дедукції, аналізу, синтезу – при формуванні теоретико-методичних основ інноваційних технологій АПК; ретроспективний метод – при розгляді державної підтримки інноваційних технологій розвитку агропромислового комплексу; метод багатомірної логіки – при формуванні концептуального підходу до формуванні моделі інноваційного механізму ефективного розвитку інноваційних технологій агропромислового комплексу в умовах інформаційної безпеки; процесний підхід – при структуризації чинників інноваційного розвитку АПК; графічний метод – при визначенні сучасного стану розвитку аграрної галузі; метод ієрархій – при побудові алгоритмів; ціннісно-орієнтований і програмно-цільовий методи, метод ситуаційного аналізу – при обґрунтування напрямів державної підтримки інноваційних технологій розвитку агропромислового комплексу в умовах інформаційної безпеки; метод статистичного аналізу – при оцінці сучасного стану інноваційного розвитку АПК.

Наукова новизна одержаних результатів. Основні положення дослідження, що характеризують наукову новизну одержаних результатів, які є особистим здобутком автора та виносяться на захист, полягають у наступному:

удосконалено:

– методичні підходи до побудови моделі інноваційного механізму ефективного розвитку інноваційних технологій АПК в умовах інформаційної безпеки багато модельного ансамблю, що, на відміну від існуючих, охоплює 5 моделей математичного програмування (2 моделі позитивного математичного програмування, 2 моделі позитивного багатоатрибутного корисного програмування, 1 модель зваженого цільового програмування), який передбачає розробку сценаріїв на основі невизначеності за допомогою встановлення зв'язку між альтернативними сценаріями та їхніми неявними наслідками; практична реалізація цих підходів дає можливість розробити базу даних соціально-економічних наслідків зміни системи ціноутворення за кількома вірогідними майбутніми перспективами в АПК та може бути використана для оцінки цінової політики в агропромисловому комплексі щодо непередбачених ситуацій та підтвердити або спростувати надійність цінової політики;

– науково-методичні положення до оцінки інноваційного розвитку АПК на основі визначення виду ефективності (економічна, соціальна, екологічна), яка, на відміну від існуючих, досягається за рахунок технічних і технологічних інновацій, визначається скороченням фондоємності та енергетичних ресурсів на 1 гектар орної землі та 1 умовне поголів'я худоби, обсягом (вартістю) продукції за рахунок коштів, витрачених на інноваційні розробки з технічного і технологічного переозброєння сільського господарства, та зіставлення з різними витратами;

– інструментарій оцінювання чинників інноваційного розвитку АПК на основі системи комбінованих показників, який, на відміну від існуючих, дозволяє агропідприємствам здійснювати оцінку економічної ефективності наукових розробок в залежності від сукупності факторів (вид науково-технічної продукції, сфера застосування, етапи науково-технічних робіт, обсяг витрат на інновації, результат впровадження) та використовувати її результати для моніторингу діяльності різних об'єктів інноваційної інфраструктури АПК;

– науково-практичні концепти формування та реалізації державної підтримки інноваційних технологій розвитку агропромислового комплексу в умовах інформаційної безпеки, які, на відміну від існуючих, базується на матриці стратегічних інструментів державної підтримки інноваційного розвитку АПК, що стосуються вдосконалення форм і способів вивчення інноваційних процесів в економічних системах, і ґрунтується на комплексному аналізі поточного стану інноваційного розвитку АПК та його державної підтримки; реалізація цього підходу дозволить визначити об'єкт державної підтримки шляхом виявлення інноваційного потенціалу підприємств АПК, окреслення перспектив його реалізації з урахуванням можливих джерел фінансування, ідентифікації рівня інноваційного розвитку екосистеми АПК, результатів інноваційної діяльності, оціночних значень інноваційної активності;

набули подальшого розвитку:

– понятійно-категоріальний апарат економічної науки та теорії управління національним господарством в частині представлення авторського підходу до тлумачення змісту: 1) *«інноваційні технології розвитку»*, у якому, на відміну від наявних напрацювань, зосереджено увагу на успішній комерціалізації досліджень і досягнень в технологічному розвитку, що залежать від кількох ініціатив і зусиль, включаючи, але не обмежуючись ними, що сприяло посиленню наукової аргументації засадничих положень державної підтримки інноваційних технологій розвитку агропромислового комплексу; 2) *«інновації АПК»*, що трактуються як нові або вдосконалені продукти для споживачів, а також моделі та системи для підприємств, що повинні мати позитивний соціальний ефект, та, на відмінну від існуючих, не залежать від організаційного чи дисциплінарного контексту та охоплюють ряд аспектів (джерела знань; алгоритм дослідницького консорціуму; економічна конкуренція; власність на капітал (вітчизняний чи іноземний); економічна стабільність, розмір підприємства), що дозволяє розглядати такий підхід, як багатоступінчастий процес перетворення ідей на нові (вдосконалені) продукти, які не тільки охоплюють всі етапи, а також використовуються та трансформуються разом із рівнем змін, які вони спричиняють;

– модель процесу передбачення мега тенденцій розвитку АПК, який включає розроблення 4 сценаріїв стратегії розвитку інноваційних технологій в агропромисловому комплексі («Боротьба», «Інновації», «Вживання», «Процвітання»), що дозволяє визначити потенціал використання інноваційних технологій та нові можливості розвитку в АПК у майбутньому; основна увага в сценаріях зосереджена на тому, які ненавмисні наслідки можуть спричинити ймовірні тенденції у рефлексорному мисленні про те, як зробити інновації більш відповідальними в Україні;

– методично-практичні аспекти процесу визначення стратегічних орієнтирів державної політики у сфері забезпечення інноваційних технологій розвитку АПК України в умовах інформаційної безпеки; авторська модель інноваційного механізму ефективного розвитку інноваційних технологій АПК в умовах інформаційної безпеки та розраховані коефіцієнти множинної кореляції свідчать про те, що зв'язок між факторами, включеними в модель, оцінюється як тісний. Отримані висновки забезпечують об'єктивні дані для обґрунтування вибору пріоритетних напрямів фінансування модернізації АПК;

– теоретико-методичні засади щодо систематизації та аналізу чинників інноваційної активності (внутрішні та зовнішні) та інноваційного розвитку АПК

(економічні та технологічні, політико-правові, соціально-психологічні та культурні, організаційні та управлінські), цілісне розуміння яких дає можливість глибше та чіткіше визначити, що вони можуть обумовлювати як стимулюючий, так і стримуючий вплив на інноваційну активність агропромислових підприємств, а інституційне середовище, яке не відповідає умовам глобальної конкуренції, обумовлює недосконалість системи управління інноваціями.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробленні науково-методичних пропозицій та практичних рекомендацій, які можуть бути застосовані при формуванні стратегії інноваційного розвитку АПК України. Так, оригінальні методики та практичні рекомендації, що містяться в дисертаційній роботі, використовувалися в діяльності Прилуцької дослідної станції Інституту садівництва НААН (довідка № 01-08/4/1-25 від 02.05.2022 р.) – застосування методично-практичних аспектів процесу визначення стратегічних орієнтирів державної політики у сфері забезпечення інноваційних технологій розвитку АПК; ТОВ «ЗГОДА ЛАНО» (акт про впровадження № 23 від 21.09.2022 р.) – застосування запропонованого розрахунку індексу оцінки інноваційного розвитку АПК; Фермерське господарство «Полісся Агрогруп» (акт про впровадження № 26 від 06.10.2022 р.) – впровадження науково-практичних положень щодо обґрунтування цінової політики в АПК; ФГ «АГРОЕКСПРЕС» (довідка № 51 від 13.09.2022 р.) – обґрунтування запропонованого підходу до визначення державної фінансової підтримки інноваційного розвитку АПК. Результати дисертаційної роботи використовуються у навчальному процесі національного університету «Чернігівська політехніка» (довідка № 02/326-вс від 10.10.2022 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійним дослідженням автора. Висновки, пропозиції та рекомендації, що характеризують наукову новизну, одержані автором особисто.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дисертаційної роботи доповідалися та обговорювалися на міжнародних, всеукраїнських науково-практичних конференціях, зокрема: XVI Міжнародній науково-практичній конференції, (м. Київ; Тампере, 2021 р.), XXI Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку» (м. Дебрецен, 2022), XIX Міжнародної науково-практичній конференції «Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку» (м. Вільнюс, 2022 р.).

Загальний обсяг публікацій. За результатами дослідження опубліковано 9 наукових праць, з яких: 6 статей в наукових фахових виданнях України з економіки, 1 стаття – у періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до Організації економічного співробітництва та розвитку та/або Європейського Союзу), 3 тези доповідей та матеріалів науково-практичних конференцій. Загальний обсяг публікацій становить 4,25 друк. арк.

Структура і обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 308 сторінок, з них 196 сторінок основного тексту. Список використаних джерел налічує 454 найменування. Дисертаційна робота містить 32 рисунки і 24 таблиці.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі – «Теоретико-методичні основи інноваційних технологій агропромислового комплексу» визначено теоретичні основи сутності; виокремлено сутність та значення інноваційних технологій та концептуальні основи реалізації інноваційних технологій розвитку АПК; обґрунтовано методичні підходи до оцінки інноваційних технологій розвитку агропромислового комплексу в умовах інформаційної безпеки.

Технології розвиваються експоненціальними темпами, що призводить до постійної потреби в модифікації повсякденної практики. Визначено інновації як термін, що стосується як інноваційних ідей, які призначені для комерціалізації на ринку, так і ідей, які вже були успішно комерціалізовані. На основі ключових атрибутів визначень інновацій та відповідних дескрипторів на рис. 1 пропонується схематичне узагальнення змісту категорії «інновації». Ця модель дозволяє представити «суть» інновацій незалежно від організаційного чи дисциплінарного контексту. Шестикомпонентна модель (мета, типи, природа, етапи, засоби, соціальний контекст) дозволяє описати не тільки можливий перебіг інноваційного процесу, але й визначити різні відправні точки в його межах. Відповідно, пропонується розглядати інновації як багатоступінчастий процес, за допомогою якого організації перетворюють ідеї на нові / вдосконалені продукти, послуги чи процеси, щоб успішно просуватися, конкурувати та диференціюватися на своєму ринку. При цьому «багатоступінчастість процесу» підкреслює, що інновація – це не окрема дія, а процес.

Рис. 1. Модель визначення змісту інновацій

Джерело: розроблено автором

Запропоновано у контексті технологічних інновацій визначити мету інновацій як «успішне просування», «конкуренцію та диференціацію», що дозволяє відобразити як загальну стратегічну мету інновацій, так і потенційно різноманітні соціальні та екологічні контексти, в яких відбуваються інновації.

Використання нових технологій у світі відбувається швидкими темпами, проте з різним рівнем розвитку. Відповідно, за результатами дослідження узагальнено розуміння концептуальних основ реалізації інноваційних технологій розвитку АПК на основі визначення моделі інноваційної системи АПК (рис. 2). Інновації в сільському господарстві охоплюють усі види діяльності та сектори від рослинництва, лісівництва, рибальства чи тваринництва до управління вхідними ресурсами та доступом до ринку.

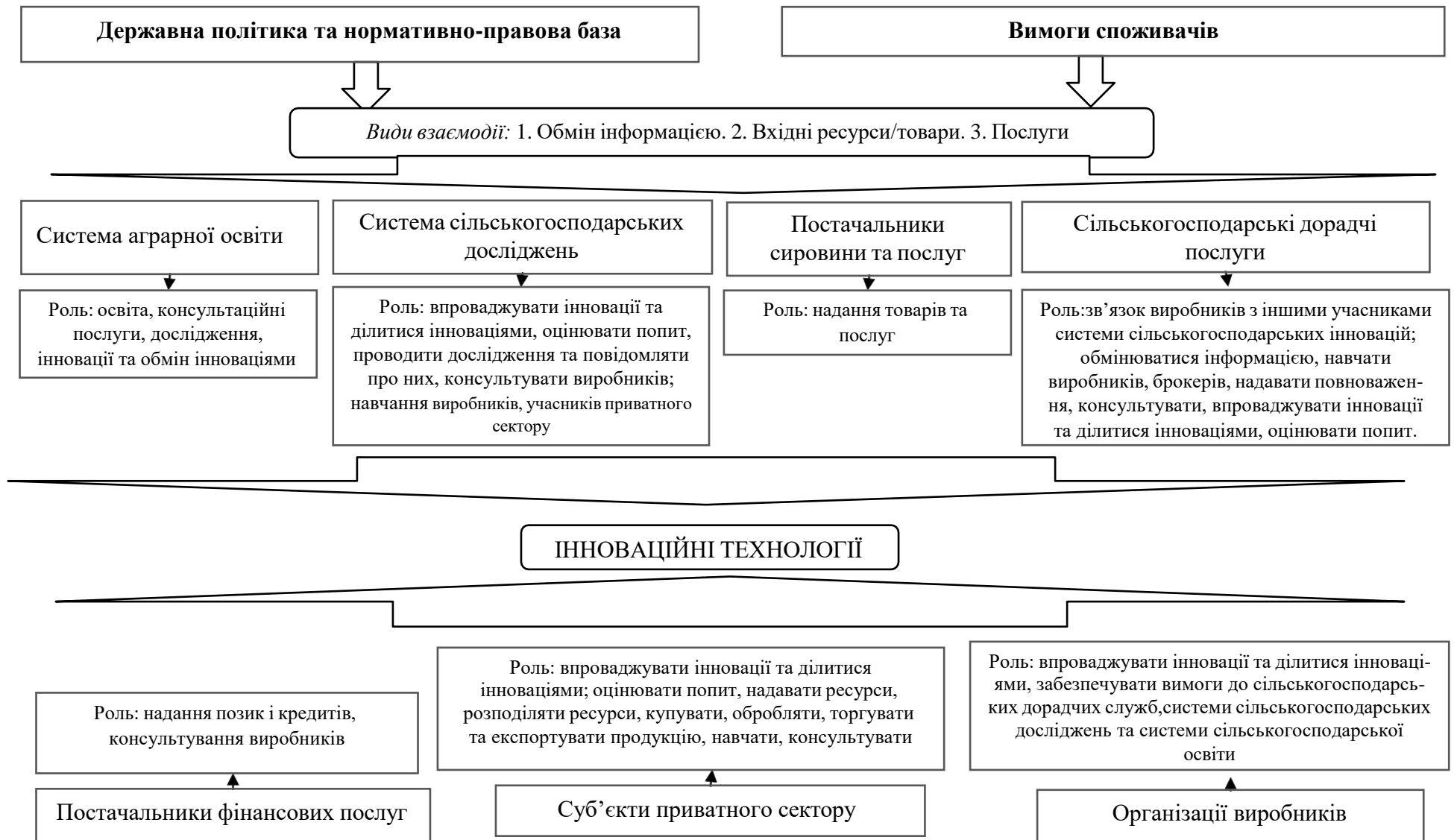

Рис. 2. Модель інноваційної системи АПК

Джерело: розроблено автором

Доведено, що інновації – це не лише технології, це також і соціальні, економічні, інституційні, поведінкові, організаційні, політичні процеси, бізнес-моделі та інноваційне фінансування. Як результат, інноваційна система АПК визнається як основа для діагностики інноваційної спроможності, визначення потенціалу, планування інвестицій, організації втручання, які, швидше за все, сприятимуть агропромисловим інноваціям і справедливому зростанню.

Узагальнено, що у даний час оцінка інноваційних технологій розвитку агропромислового комплексу в умовах інформаційної безпеки застосовується для конкретного виду продукції. В Україні визначення ефективності інноваційних технологій розвитку АПК має ряд складнощів через відмінний вплив різних ресурсів у виробничому процесі, недостатню інформованість та обізнаність аграрників та зниження державної підтримки.

У другому розділі – **«Стан та особливості інноваційних технологій агропромислового комплексу України»** досліджено державну підтримку інноваційних технологій розвитку агропромислового комплексу; здійснено оцінку сучасного стану інноваційного розвитку АПК та аналіз його чинників.

Під державною підтримкою визначено систему заходів, орієнтованих на виплату коштів з державного та/або місцевого бюджетів сільськогосподарським виробникам, які спрямовані як на розвиток промисловості та сільських територій у визначених районах, так і на безпосереднє підвищення їх рентабельності за рахунок виробництва необхідної сільськогосподарської продукції. Головним критерієм такої підтримки є ефективність використання коштів та відповідне їх спрямування на інноваційні технології розвитку АПК.

Державна підтримка розвитку агропромислового комплексу в Україні здійснюється у взаємодії із реалізацією політики державного управління галуззю. Визначено, що на сучасному етапі необхідно реалізувати комплексні заходи з підтримки інноваційної діяльності агропромислових підприємств на всіх етапах інноваційних технологій розвитку агропромислового комплексу, стимулювати попит на результати досліджень та інноваційні розробки, кваліфікований персонал, а також на сприятливі умови для виробництва інноваційної продукції з високим ступенем доданої вартості.

АПК залишається найбільш перспективним сектором національної економіки. З 41,5 млн га сільськогосподарської землі, що становить 70% території країни, і близько 25% світових запасів чорнозему, агропромисловий комплекс є найбільшою експортною галуззю України. Доведено, що інституційне середовище АПК не відповідає умовам глобальної конкуренції та стану агропромислових підприємств, що відображається у недосконалому систем управлінні, в тому числі щодо регулювання інновацій.

У 2022 році врожай в АПК України зменшився щонайменше вдвічі порівняно з рекордними 106 млн т, які були досягнуті у 2021 році. У 2023 році врожай ще більше зменшиться в результаті скорочення накопиченої ресурсної бази, яка була повністю витрачена у попередньому році у результаті широкомасштабного вторгнення Росії в Україну. Причинами також є те, що до 30% усіх сільськогосподарських угідь знаходяться на тимчасово окупованих територіях, зростає дефіцит фінансування. При цьому у мінливому кліматі скорочення інвестицій на гектар прямо пропорційно зниженню врожайності.

Під час осінньої посівної під урожай 2023 року засіяно на 40% площ менше, ніж роком раніше, як правило, не дотримуючись при цьому усіх можливих термінів і технологій, що обумовлено вкрай несприятливими погодними умовами та економією на техніці через дефіцит оборотних засобів. Основними культурами залишатимуться соняшник і ріпак через вищу рентабельність. Соняшник переробляється всередині країни і продається як продукт з доданою вартістю (олія), у тому числі за кордон, що забезпечує вищу вигоду, ніж продаж сировини. Не зважаючи на визначені тенденції внутрішній попит на сільськогосподарську продукцію буде повністю задоволений, навіть якщо справдяться найпесимістичніші прогнози врожаю. Так, очікуємий врожай пшениці у 2023 році становитиме 10-12 млн т у порівнянні з довоєнним попитом внутрішнього ринку на рівні 7 млн т. Більш того, поточний внутрішній попит буде зменшуватися.

Поряд із цим, серед негативних чинників розвитку АПК є зростаючий дефіцит фінансування. Дрібні фермери стикаються з нестачею коштів для забезпечення поточної діяльності, а більшість агрохолдингів з топ-20 увійшли у війну з надмірним кредитним навантаженням. Зокрема, агрохолдинг «Кернел» станом на 30 червня 2022 року мав чистий борг 1,5 млрд дол. США або співвідношення чистого боргу до EBITDA 1:6,8, що є найвищим історичним показником компанії. Через блокування експорту, падіння внутрішнього попиту всі аграрні підприємства зіткнулися з дефіцитом ліквідності та проблемою обслуговування боргу. В умовах, коли ринок зовнішнього фінансування для українських підприємств закритий, пріоритетом стають переговори з кредиторами щодо відстрочки або реструктуризації заборгованості.

Попри складну ситуацію в аграрному секторі України посівна триває. Заміновані та забруднені землі, втрата земельних ресурсів, засобів виробництва, ресурсної бази та врожаю, зміна логістичних каналів та нестабільність роботи зернових коридорів є лише частиною викликів для українських аграріїв у 2022 році. 2023 сільськогосподарський рік буде не менш напруженим для АПК України. Тим не менш, збереження продовольчої безпеки є надважливою метою для аграрного сектору та національної економіки у цілому.

Визначено, що якщо раніше експорт продукції АПК був привілеєм великих агрохолдингів, то у сучасних умовах навіть невеликі фермерські господарства зможуть постачати свою продукцію на світовий ринок через об'єднання з іншими невеликими підприємствами у кооперативи. Об'єднавши зусилля, виробники сільськогосподарських культур також отримують можливість закуповувати насіння, добрива та пестициди за нижчими оптовими цінами, спільно використовувати складські потужності та засоби виробництва, продавати свою продукцію за справедливими цінами.

Представимо динаміку розвитку АПК України в 2018–2022 роках в табл. 1. Встановлено, що експорт агропродовольчої продукції України в основному складається з сировини та продуктів переробки для промисловості. Імпорт, у свою чергу, є більш змішаним, і первинні продукти та продукти переробки для кінцевого споживання становлять близько 68% імпорту продукції АПК.

Динаміка розвитку АПК України в 2018-2022 рр., тис. дол. США

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	2021 рік	2022 рік
Виробництво	327 007	334,465	350 000	320 000	256000
Загальний експорт	119 695	106,709	96 000	100 000	82000
Загальний імпорт	1 555 428	1 370 527	1 035 000	960 000	768000
Загальний розмір ринку	1 762 740	1 598 283	1 289 000	1180 000	944000
Курси валют*	27,2 грн	25,85 грн	28,3 грн	28,6 грн	35,3 грн

Джерело: за даними <https://minagro.gov.ua/>

З'ясовано, що обсяг сільськогосподарської продукції та загальна факторна продуктивність в Україні протягом 2010–2021 років зростала значно вищими темпами, ніж у середньому в світі: відповідно 5,6% і 2,8% (рис. 3).

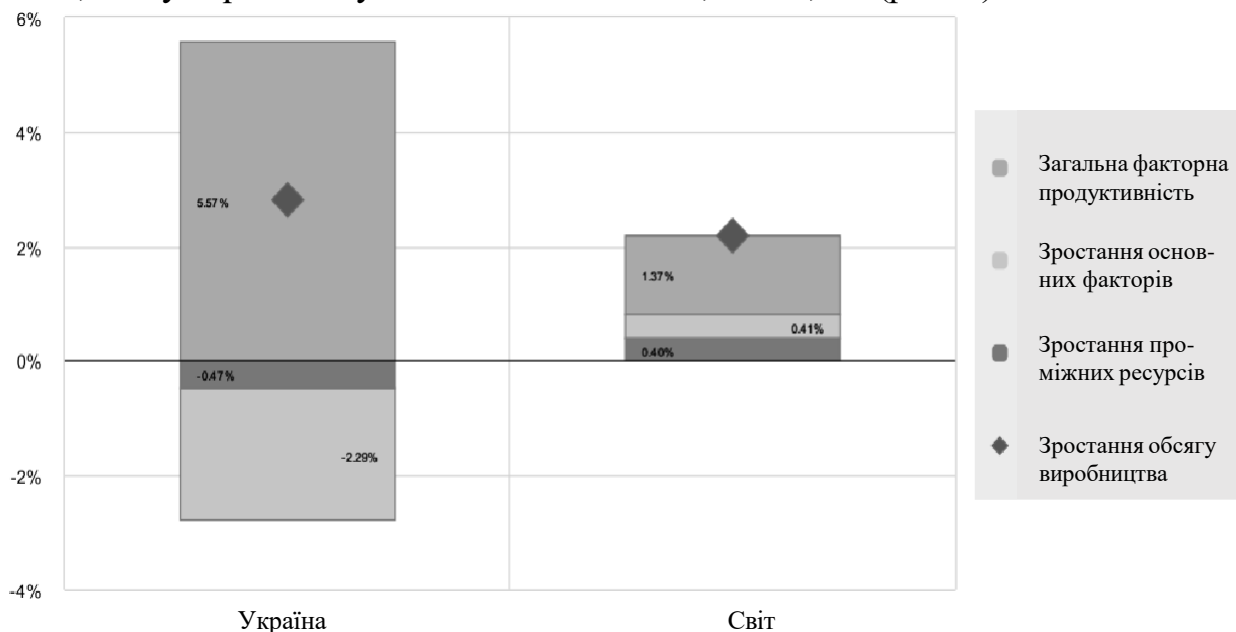

Рис. 3. Структура зростання продуктивності сільськогосподарського виробництва АПК в Україні й світі в 2010–2021 рр.* **

*Примітка: Основні фактори включають працю, землю та капітал (худоба та машини). Проміжні ресурси включають матеріали (корми, насіння, добрива й ін.).

** Джерело: розраховано за даними Державної служби статистики України (<https://www.ukrstat.gov.ua/>), Служби економічних досліджень USDA (<https://www.ers.usda.gov/>).

Доведено, що АПК України має значний інноваційний потенціал, який хоча і зменшується, але все ж таки здатний забезпечити гідний рівень науково-технологічного розвитку вітчизняних підприємств у міжнародному бізнес-середовищі. Важливим при цьому є урахування макро- та мікроекономічних чинників інноваційного розвитку та їх взаємозв'язку, що обумовлює динаміку інноваційної активності в АПК. Їх урахування при розробці державної політики модернізації як національної економіки в цілому, так і агропромислового комплексу, зокрема, має забезпечити інтенсифікацію виробництва та ефективне використання науково-технічного потенціалу.

У залежності від змісту та сфери дії запропоновано визначити чотири групи чинники впливу на інноваційну активність підприємств АПК: економіко-технологічні; політико-правові; соціально-психологічні та культурні; організаційно-управлінські (рис. 4).

Рис. 4. Чинники впливу на інноваційну активність АПК

Джерело: розроблено автором

З'ясовано, що за підсумками 2018–2022 років передбачена державна фінансова підтримка АПК України обсягом 17,761 млрд грн., яка спрямована у здешевленні кредитів, підтримку тваринництва, садівництва, фермерських господарств, ресурсне забезпечення сільськогосподарського виробництва (рис. 5). На основі фактичного фінансування у 2022 році очікується, що 26,5% сукупних витрат буде спрямовано на знижки за кредитами, 26% – на підтримку тваринної промисловості, 25% – виробників.

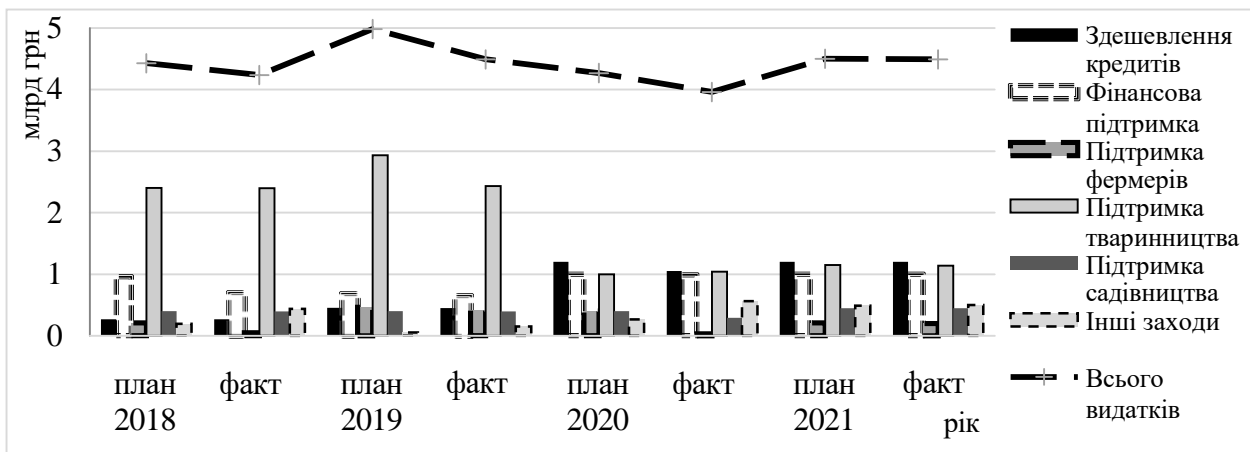

Рис. 5. Державна підтримка розвитку агропромислового комплексу в Україні у 2018-2021 рр.

Джерело: побудовано на основі бази даних <https://minagro.gov.ua/>

Узагальнено, що інновації можуть посилити конкурентні переваги агропромислових підприємств на внутрішніх та зовнішніх ринках, особливо завдяки більш динамічним і ефективним виробничим процесам, створенню нових продуктів і послуг або вдосконаленню існуючих.

У третьому розділі – **«Організаційно-економічне забезпечення активізації інноваційних технологій розвитку агропромислового комплексу України в умовах інформаційної безпеки»** – запропоновано організаційні напрями розвитку інноваційних технологій в агропромисловому комплексі; розроблено економічні моделі інноваційного механізму ефективного розвитку в умовах інформаційної безпеки та обґрунтовано напрями державної підтримки інноваційних технологій розвитку агропромислового комплексу в умовах інформаційної безпеки.

Сучасне інституційне середовище розвитку інноваційних технологій в АПК формується в умовах становлення цифрової економіки, що обумовлює якісно новий технологічний уклад життя і господарської діяльності на основі інформаційних і цифрових технологій, та потребує інформаційну безпеку.

Обґрунтовано, що формування цифрових компетенцій і досягнення інших стратегічних цілей інноваційного розвитку АПК в умовах інформаційної безпеки представляється можливим на основі ефективного державного регулювання шляхом застосування принципу системності в управлінні з урахуванням залучення певних видів агропромислового виробництва в структуру всього комплексу.

Запропоновано економічну модель інноваційного механізму ефективного розвитку інноваційних технологій в АПК на основі багатомодельного ансамблю, що охоплює 5 моделей математичного програмування, і дозволяє розглянути невизначеність моделювання та сценаріїв. Цей підхід надає можливість описати поведінку суб'єктів господарювання (сценарії) на основі моделювання впливу ціноутворення на розподіл та управління землею, збереження води, прибуток і доходність в АПК. При цьому консолідоване прийняття рішення дозволяє обрати оптимальну комбінацію факторів (суміш культур, час, інвестиції, обсяг використання води) і обґрунтувати вибір найкращого сценарію моделювання (у цій роботі сценарій ціноутворення на воду) та їхніми неявними наслідками.

У ході визначення перспектив інноваційного розвитку АПК та його державного регулювання в умовах цифрової трансформації на основі оцінки інноваційних технологій розвитку АПК в умовах інформаційних ризиків, алгоритм якого представлено на рис. 6, було синтезовано сукупність положень, що конкретизують авторські погляди, які розкривають особливості поєднання і комбінування інструментів і процесів, спрямованих на активізацію інновацій в агропромисловому комплексі. Запропонована система заходів щодо стимулювання інноваційного розвитку екосистеми АПК в умовах інформаційної безпеки на основі визначених напрямів державної підтримки (рис. 7) і розробленої матриці узгодження інструментів і стратегічних цілей інноваційного розвитку агропромислового комплексу (рис. 8).

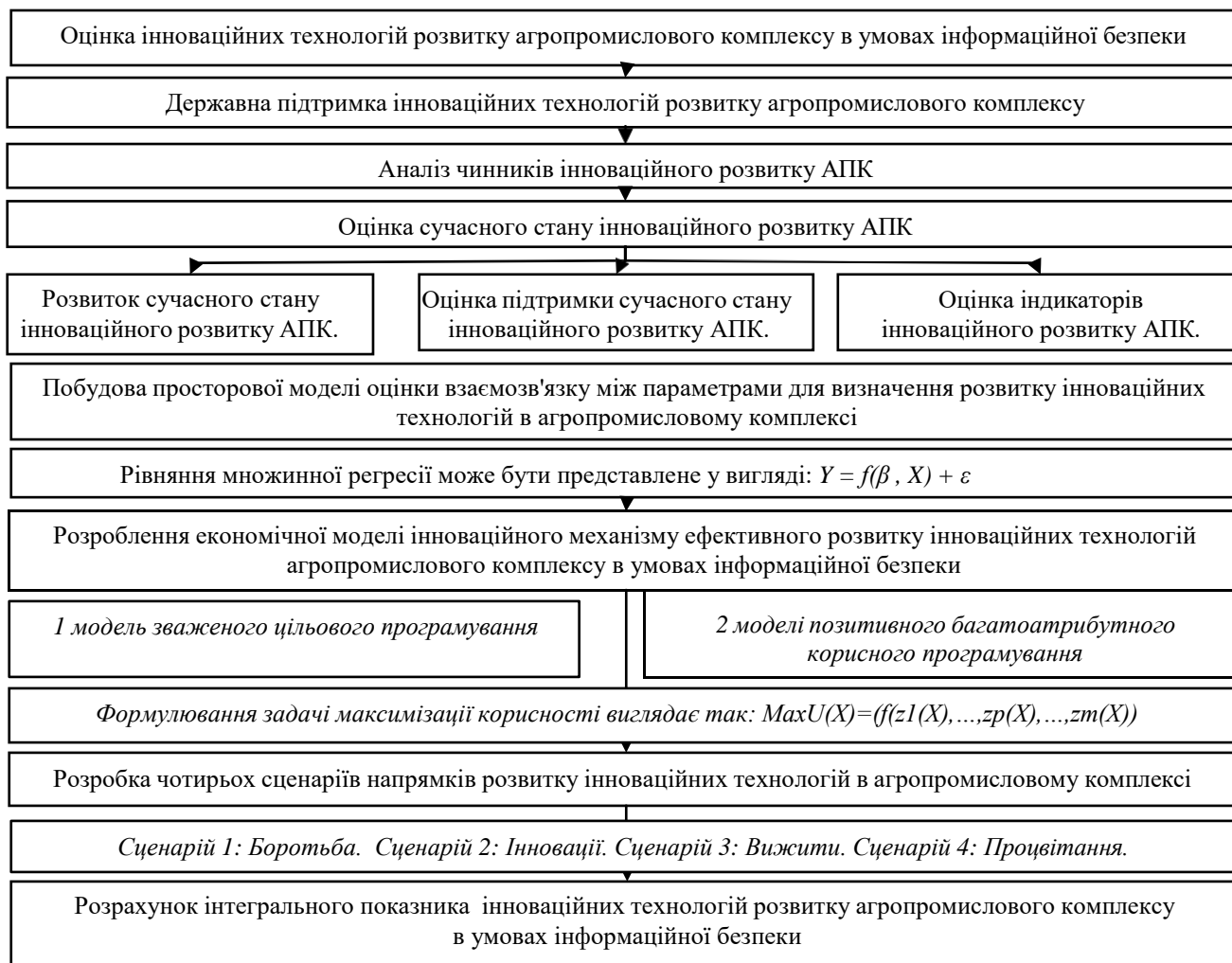

Рис. 6. Алгоритм оцінки інноваційних технологій розвитку агропромислового комплексу в умовах інформаційної безпеки

Джерело: розроблено автором

Визначено, що слабка безпека даних може призвести до втрати або викрадення ключової інформації, створити погану взаємодію з клієнтами, завдати шкоду репутації суб'єктам АПК. Поширення інформаційних і цифрових технологій у господарській діяльності збільшує порушення даних, шахрайство, кібератаки, що обумовлює зростання загроз інформаційній безпеці. Тому, державна підтримка інноваційних технологій розвитку АПК повинна також включати фінансування інформаційної безпеки.

Обґрунтовано сценарії стратегій розвитку інноваційних технологій в АПК, які дозволяють визначити майбутні мега тенденції розвитку агропромислового комплексу в умовах цифрової трансформації:

Сценарій 1 «Боротьба» – підприємства реагують на навколишнє середовище, переживають цикли підйому та спаду через високі ризики та невизначеність. Ризики полягають у підвищеній вразливості АПК до невизначеності та пов'язаного з цим, збільшення нерівності між регіонами.

Сценарій 2 «Інновації» – підприємства гнучкі, активно включені в різноманітні мережі знань і консультацій, використовують навички роботи з передовими технологіями та аналізу інформації з різних джерел, щоб адаптуватися до умов, які часто змінюються. Ризики полягають у значних

енергетичних, освітніх, культурних змінах, необхідних для управління та підтримки більш різноманітної та інтегрованої системи.

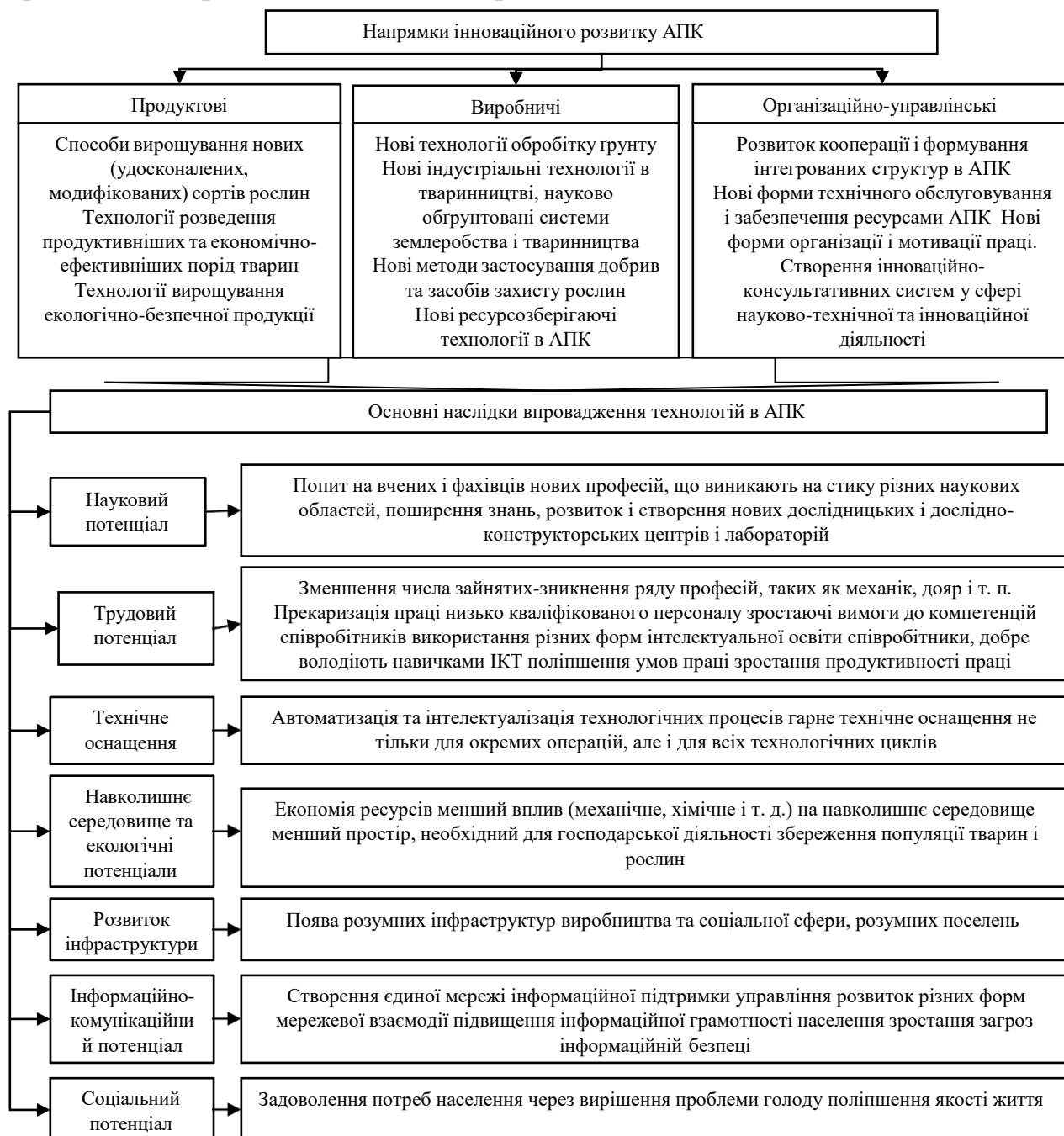

Рис. 7. Напрями державної підтримки інноваційних технологій розвитку агропромислового комплексу в умовах інформаційної безпеки

Джерело: розроблено автором

Сценарій 3 «Виживання» – підприємствами в основному намагаються зберегти традиційні цінності використання інноваційних технологій. Без доступного капіталу не можуть інвестувати в технології. Ризики проявляються у коливанні прибутковості, нестабільності АПК, яка обумовлена різними ринковими чинниками.

Група заходи щодо стимулювання інновацій у розвитку АПК	Інструменти	Стратегічні цілі інноваційного розвитку				Поліпшення структури
		Створення інновацій	Формування цифрових компетенцій	Зростання інноваційних можливостей, взаємодоповнюваність безпеки	Зростання попиту на інновації	
Інституційно значущі події	Податкові пільги, спрямовані на стимулювання проведення НДДКР		▣			
	Заходи щодо підтримки інноваційної діяльності		▣			
	Технологічне передбачення				▨	▨
Заходи щодо формування культури впровадження інновацій та їх використання	Системне навчання, отримання нових навичок і компетенцій		▣		▣	
	Культура підприємницькі навички діяльність		▣		▣	
	Інноваційний консалтинг		▣		▣	
Заходи щодо формування сприятливого інноваційного середовища	Інноваційна інфраструктура агробізнесу		▨	▣		
	Приватно-державне партнерство			▣		
	Мережеві інноваційні структури		▨	▣		
	Приватний попит на інновації	▨			▣	
	Державні закупівлі	▨			▣	
	Стандарти, регулювання, захист власних розвідувальних даних		▣		▨	▣

 Найбільша відповідність
 Відповідність в середньому
 Найменша відповідність

Рис. 8. Матриця стратегічних інструментів державної підтримки інноваційного розвитку АПК

Джерело: розроблено автором

Сценарій 4 «Процвітання» – підприємства використовують технології в усіх аспектах свого бізнесу – для моніторингу всіх етапів виробничого циклу, ланцюжка створення вартості, отримання порад та інформації, прийняття рішень та управління. Підприємства мають справу зі складною інформацією, покладаються на довірених радників та аналітичні послуги, реалізують заходи з інформаційної безпеки.

Запропоновані сценарії не є взаємовиключними, можуть співіснувати у різних контекстах; призначені не для нормативного бачення, а критичного осмислення того, яким має бути майбутнє; не є градієнтом від поганого до хорошого. Усі сценарії підкреслюють важливість розвитку відповідних навичок і здібностей як ключових компонентів цифрової трансформації.

Визначено, що модернізація інноваційної системи АПК потребує посилення керуючого і координуючого впливу з боку інститутів влади на державному і регіональному рівні при активному партнерстві з бізнесом. Оскільки вирішення цієї проблеми відбувається в умовах обмежених фінансових ресурсів, пріоритетним має стати фінансування розвитку наукової інноваційної інфраструктури регіонального АПК на основі встановлення причинно-наслідкової залежності між показниками розвитку реального сектору економіки та обсягами фінансування науково-освітньої та інноваційної діяльності.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі поглиблено теоретико-методичні засади інноваційних технологій розвитку АПК України в умовах інформаційної безпеки, обґрунтовано організаційно-економічне забезпечення активізації інноваційних технологій розвитку агропромислового комплексу України в умовах інформаційної безпеки. Проведене дослідження дозволяє сформулювати такі висновки:

1. Розкрито теоретичні основи визначення сутності інноваційних технологій розвитку агропромислового комплексу та з'ясовано, що сучасні ринкові умови та сприятлива політика, прогрес науки та комунікацій обумовлюють подальший розвиток та поширення інновацій в АПК, удосконалення його різних сфер. Інновації АПК – це нові або вдосконалені продукти для споживачів, моделі, системи, процеси для агропромислових підприємств, які у сучасних умовах повинні мали позитивний соціальний та екологічний ефект. Виявлено, що сфери інновацій у країнах, що розвиваються, переважно зосереджені на виробництві та споживанні, а у розвинених країнах – на пропозиції ресурсів.

2. Обґрунтовано концептуальні основи реалізації інноваційних технологій в розвитку АПК та доведено, що для усіх стейкхолдерів важливою є оцінка вигід, ефектів, соціально-економічних наслідків їх впровадження. Визначено, що вплив інновацій може бути не лише економічним, соціальним, екологічним, але й передбачає зміни у таких сферах, як інституційна, політична, наукова, виробнича. У цьому сенсі аналіз ефективності інноваційних технологій в АПК має базуватися на комплексних і багатовимірних підходах, що передбачає визначення різних видів ефективності (економічна, соціальна, екологічна) та використання різних методів оцінки, аналізу, моделювання. Зокрема,

запропоновано авторську методику визначення впливу окремих інновацій на ефективність інноваційного розвитку АПК й обслуговуючої його інфраструктури.

3. Удосконалено інструментарій оцінювання чинників інноваційного розвитку АПК за рахунок введення системи комбінованих показників, який, на відміну від існуючого, дозволяє суб'єктам господарювання здійснювати оцінку економічної ефективності наукових розробок в залежності від сукупності факторів (вид науково-технічної продукції, сфера застосування, етапи науково-технічних робіт, обсяг витрат на інновації, результат впровадження) та використовувати її результати для моніторингу складових інноваційної системи АПК. Оцінка ефектів або впливу інноваційних технологій, до або після їх прийняття, надає цінну інформацію для відповідних управлінських рішень в АПК.

4. Доведено, що державна підтримка інноваційних технологій розвитку агропромислового комплексу може бути визначена як такою, що має науковий і методологічний підхід, дозволяє встановити існуючий механізм підтримки, оцінити ефективність безпосередньої підтримки, поліпшити моніторинг і визначити точки контролю за використанням бюджетних коштів.

5. Оцінка сучасного стану інноваційного розвитку АПК України дозволила виявити наступні негативні тенденції: залучення зовнішніх інновацій; різноманітність науково-технічних інновацій; зниження рівня наукового та інноваційного потенціалу; скорочення бюджетного та приватного фінансування наукових досліджень і розробок; розтягування терміну вивчення окремих проблем, пов'язаних із відтворювальним процесом; низький рівень розвитку інноваційної інфраструктури для підтримки виробництва та комерціалізації. Відповідно, подальший інноваційний розвиток агропромислового комплексу України повинен базуватися на впровадженні нових рішень у галузі технологій, техніки, організаційних форм і економічних методів господарювання, що вимагає розробки і реалізації ефективної державної інноваційної політики.

6. Обґрунтовано напрями активізації інноваційних технологій в агропромисловому комплексі на основі моделі передбачення мега тенденцій розвитку АПК. У результаті було розроблено чотири сценарії: боротьба, інновації, виживання, процвітання. Кожен із сценаріїв передбачає відповідний обсяг інвестицій для створення потенціалу майбутнього використання технологій. На додаток до забезпечення необхідних інвестицій в інноваційний розвиток АПК потрібно покращити нормативно-правове середовище, інституційних механізм. Відповідно, запропоновано методично-практичні аспекти процесу визначення стратегічних орієнтирів державної політики у сфері забезпечення інноваційних технологій розвитку АПК України в умовах інформаційної безпеки. Визначено, що важливим напрямком має стати посилення керуючого і координуючого впливу з боку інститутів влади, як на державному, так і на регіональному рівні, розвиток державно-приватного партнерства. Враховуючи обмеженість фінансових ресурсів інноваційного розвитку АПК обґрунтовано, що пріоритетним напрямом має стати фінансування розвитку наукової інноваційної інфраструктури регіонального.

7. Розроблено методичні підходи та побудовано економічну модель інноваційного механізму ефективного розвитку інноваційних технологій

агропромислового комплексу в умовах інформаційної безпеки, яка включає багатомодульний ансамбль математичного програмування для вибірки невизначеності та підтримки надійного прийняття рішень щодо інноваційного розвитку АПК в умовах інформаційної безпеки. Його розробка, впровадження та подальше ітераційне формулювання політики на основі альтернативних сценаріїв можуть бути цінними для оцінки цінової політики в агропромисловому комплексі.

8. Запропоновано напрями державної підтримки інноваційних технологій розвитку агропромислового комплексу в умовах інформаційної безпеки, що ґрунтується на матриці стратегічних інструментів та включає прогнозування з використанням сценаріїв, пов'язаних із відповідальними інноваціями, або «відповідальним передбаченням», що має стати важливим інструментом для вдосконалення форм і способів вивчення інноваційних процесів в економічних системах. Доведено, що для забезпечення інноваційного розвитку агропромислового комплексу як сфери, що стримує швидкість інноваційних перетворень національної економіки у процесі її цифрової трансформації, важливу роль відіграє ефективність державного регулювання, спрямованого на підвищення інноваційного потенціалу найбільш сприйнятливих сфер АПК на основі адресної підтримки учасників галузі.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Публікації періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до Організації економічного співробітництва та розвитку та/або ЄС:

1. **Olena Shevtsova, Vitaliy Stavnichuk.** Factors influencing the innovative development of the agro-industrial complex of Ukraine. *Veda a perspektivy*. 2022. №. 1 (8). С. 295–311. <http://perspectives.pp.ua/index.php/vp/article/view/4587/4611> (0,7 ум. друк. арк.). *Особистий внесок автора: досліджено поняття інноваційний розвиток агропромислового комплексу України (0,3 друк. арк.).*

Публікації в наукових фахових виданнях України з економіки за напрямом, з якого підготовлено дисертацію:

2. Шевцова О. В. Теоретичні підходи до визначення інноваційних технологій в сучасних умовах. *Вісник Хмельницького національного університету Серія: «Економічні науки»*. 2018. №6 (Том 3). С. 169–176. (0,5 друк. арк.). [http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekonnew/2018/VKNU-ES-2018-N6%D0%A23\(264\).pdf](http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekonnew/2018/VKNU-ES-2018-N6%D0%A23(264).pdf)
3. Шевцова О. В. Особливості впровадження інноваційних технологій розвитку у діяльність АПК. *Вісник Хмельницького національного університету Серія: «Економічні науки»*. 2019. №6 (Том 2). С. 396–406. (0,5 друк. арк.) [http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekonnew/2019/VKNU-ES-2019-N6T2\(276\).pdf](http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekonnew/2019/VKNU-ES-2019-N6T2(276).pdf)
4. Шевцова О. В. Нормативно-правове регулювання та державна підтримка інноваційних технологій розвитку агропромислового комплексу. *Вісник Хмельницького національного університету Серія: «Економічні науки»*. 2020. №4 (Том 3). С. 329–337. (0,6 друк. арк.) <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2023/03/2020-4t3-58.pdf>
5. Маргасова В., **Шевцова О.** Стратегія державної підтримки інноваційних технологій розвитку агропромислового комплексу в умовах інформаційної безпеки. *Науковий вісник Полісся*. 2023. 1(24). С. 23–37. (0,7 друк. арк.) <https://doi.org/10.25140/2410->

[9576-2022-2\(23\)-23-37](#) *Особистий внесок автора: розроблено стратегію державної підтримки інноваційних технологій розвитку агропромислового комплексу в умовах інформаційної безпеки (0,4 друк. арк.).*

6. Шевцова О. В. Напрямки розвитку інноваційних технологій в агропромисловому комплексі. *Актуальні проблеми інноваційної економіки та права*. 2021. № 4. С. 86–90. (0,5 друк. арк) <http://apie.org.ua/uk/publications-uk/2021-4/>

Матеріали конференцій:

7. Шевцова О. В. Моделі інноваційного механізму ефективного розвитку інноваційних технологій агропромислового комплексу в умовах інформаційної безпеки. *Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку: матеріали ХХІ міжн. наук.-практ. конф. / за ред. І. Жукової, Є. Романенка. (м. Дебрецен (Угорщина): ГО «ВАДНД», 07 червня 2022 р.). Дебрецен, 2022. С. 557–561. (0,2 друк. арк.).*
8. Шевцова О. В. Вибір напрямку інноваційної політики АПК. *Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку: матеріали ХVІ Міжн. наук.-практ. конференції, (м. Київ; Тампере, 07 грудня 2021 р.) / за ред. Є. Романенка, І. Жукової. К.: Тампере: ГО «ВАДНД», 2021. С. 240–245. (0,25 друк. арк.).*
9. Шевцова О. В. Напрями державної підтримки розвитку агропромислового комплексу в Україні. *Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку: матеріали ХІХ міжн. наук.-практ. конф. / за ред. І. Жукової, Є. Романенка (м. Вільнюс, 07 березня 2022 р.). Вільнюс, 2022. С. 318–321. (0,3 друк. арк.).*

АНОТАЦІЯ

ШЕВЦОВА О. В. Інноваційні технології розвитку агропромислового комплексу в умовах інформаційної безпеки – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством – Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, 2024.

У дисертаційній роботі узагальнено теоретико-методичні основи інноваційних технологій агропромислового комплексу.

Визначено сутність та значення інноваційних технологій. Виділено концептуальні основи діяльності інноваційних технологій в розвитку АПК та методичні підходи до оцінки інноваційних технологій розвитку агропромислового комплексу в умовах інформаційної безпеки. Розглянуто сучасний стан та особливості інноваційних технологій агропромислового комплексу України. Викладено позицію щодо чинників інноваційного розвитку АПК, зокрема проаналізовано державну підтримку інноваційних технологій розвитку агропромислового комплексу та проведено оцінку сучасного стану інноваційного розвитку АПК.

Встановлено, що умови та фактори, що сприяють інноваційному розвитку сільського господарства, переходу до ринкового способу господарювання, природні ресурси, значний науково-освітній потенціал, місткий внутрішній продовольчий ринок, можливість виробництва екологічно безпечних, натуральних продуктів харчування. Як негативний фактор середовища слід відзначити різноманітність науково-технічних інновацій; значна частка в дослідженні питань регіонального, галузевого та багатофункціонального характеру, тривала тривалість вивчення окремих проблем, пов'язаних з відтворювальним процесом. Ця специфіка створює труднощі в управлінні аграрними дослідженнями та аграрною наукою в цілому.

Обґрунтовано організаційно-економічне забезпечення активізації інноваційних технологій розвитку агропромислового комплексу України в умовах інформаційної

безпеки. Розроблені сценарії представляють можливе майбутнє АПК України, на які впливає цифрове сільське господарство. Вони не є взаємовиключними та можуть співіснувати в різних контекстах. Різні бізнес-моделі АПК, які досліджувалися в сценаріях, підкреслюють можливості для прийняття нових і вдосконалених рішень у різних масштабах (на рівні галузі, на рівні бізнесу та на індивідуальному рівні) і за допомогою різних методів (нові відносини, нові технології, нові взаємодії).

Ключові слова: інноваційні технології, розвиток, АПК, інформаційна безпека, державна підтримка.

ABSTRACT

Shevtsova O. V. Innovative technologies of the development of the agro-industrial complex in the conditions of information security – Qualification scientific work in the form of a manuscript.

Dissertation for the degree of Candidate of Economic Sciences in speciality 08.00.03 – Economics and Management of the National Economy, Chernihiv Polytechnic National University, Chernihiv 2024.

The dissertation summarises the theoretical and methodological foundations of innovative technologies of the agro-industrial complex.

The essence and importance of innovative technologies have been defined. The conceptual foundations of innovative technologies in the development of the agro-industrial complex and methodological approaches to the assessment of innovative technologies for the development of the agro-industrial complex in the context of information security have been identified. The current status and features of innovative technologies of the agro-industrial complex of Ukraine have been analysed. The position on the factors of innovative development of the agro-industrial complex has been presented, in particular, the state support for innovative technologies for the development of the agro-industrial complex has been provided, and the current state of innovative development of the agro-industrial complex has been assessed.

It has been concluded that the conditions and factors that contribute to the innovative development of agriculture, the transition to a market economy are natural resources, significant scientific and educational potential, a large domestic food market, and the possibility of producing environmentally friendly, natural food products. As a negative factor of the environment, it should be noted the diversity of scientific and technological innovations; a significant share of research on regional, sectoral and multifunctional issues; the long duration of study of certain problems related to the reproduction process. This specificity creates difficulties in the management of agricultural research and agricultural science in general.

The economic and organisational support for the intensification of innovative technologies for the development of the agro-industrial complex of Ukraine in the context of information security has been substantiated. The scenarios developed represent the possible future of the Ukrainian agro-industrial complex, which is influenced by digital agriculture. They are not mutually exclusive and can coexist in different contexts. The different business models of the agro-industrial complex which have been researched in the scenarios highlight opportunities for new and improved solutions at different levels (industry, business, and individual) and through different methods (new relationships, new technologies, new interactions).

Keywords: innovative technologies, development, agrio-industrial complex, information security, state support.

Підписано до друку 18.10.2024 р. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Цифровий друк. Ум. друк. арк. 1,16.
Тираж 100 прим. Зам. № 1024/037.

Видавництво та друк: ОЛДІ-ПЛЮС
вул. Паровозна, 46а, м. Херсон, 73034
Свідоцтво ДК No 6532 від 13.12.2018 р.

Тел.: +38 (0552) 399-580, +38 (098) 559-45-45,
+38 (095) 559-45-45, +38 (093) 559-45-45
Для листування: а/с 20, м. Херсон, Україна, 73021
E-mail: office@oldiplus.ua